

Тема №3

Види економічного
аналізу. Організація
аналізу господарської
діяльності

Питання до розгляду

1. Типологія видів аналізу
2. Класифікація видів економічного аналізу за об'єктами управління
3. Особливості організації та проведення оперативного, поточного та перспективного аналізу
4. Особливості організації та проведення внутрішньогосподарського та міжгосподарського аналізу
5. Аналіз за методикою та метою дослідження
6. Організація аналізу господарської діяльності на підприємстві
7. Міжнародний економічний аналіз як різновид ЕА

ТИПОЛОГІЯ ВИДІВ ЕА

Класифікаційна ознака	Вид аналізу
Рівень суспільного виробництва	<ul style="list-style-type: none">❑ ЕА на міжнародному рівні (країни, угруповання країн),❑ ЕА на макрорівні (галузі національної економіки, адміністративний регіон),❑ ЕА на мікрорівні (підприємство і його структурні підрозділи)
Об'єкти управління	<ul style="list-style-type: none">❑ техніко-економічний,❑ фінансовий,❑ соціально-економічний,❑ управлінський,❑ маркетинговий,❑ економіко-статистичний,❑ економіко -екологічний тощо
Часова ознака	<ul style="list-style-type: none">❑ Попередній (ретроспективний, історичний);❑ послідуєчий (перспективний, стратегічний);❑ оперативний (ситуаційний);❑ експрес-аналіз

Суб'єкти управління і зацікавлені особи в його проведенні	Аналіз, що проводиться керівництвом, власниками, постачальниками, покупцями, кредитними організаціями, науковими і проектними установами, аудиторськими фірмами, агентствами по фінансовому оздоровленню і банкрутству, міжнародними організаціями тощо	
Широта і доступність інформаційного забезпечення аналізу	☐ Внутрішній аналіз ☐ зовнішній аналіз	
Періодичність проведення	☐ Річний, ☐ квартальний, ☐ місячний,	☐ щоденний, ☐ одноразовий
Просторовий	☐ Внутрішньогосподарський ☐ міжгосподарський	
Повнота охоплення об'єкта	☐ Суцільний і вибірковий, ☐ локальний і тематичний	
За методами та метою дослідження	☐ Детермінований аналіз, ☐ стохастичний аналіз, ☐ системний аналіз, ☐ порівняльний аналіз, ☐ факторний аналіз, ☐ кореляційно-регресійний аналіз, ☐ маржинальний аналіз тощо	

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ЕА ЗА ОБ'ЄКТАМИ УПРАВЛІННЯ

Техніко-економічний аналіз

виконують економісти, інженерно-технічні працівники, робітники та органи управління за даними оперативної і періодичної звітності з метою вивчення взаємодії технічних та економічних процесів та встановлення їх впливу на економічні результати роботи підприємства. Спрямований на виявлення резервів виробництва, опрацювання заходів для раціоналізації використання ресурсів

Фінансовий аналіз

Спосіб накопичення, трансформації та використання інформації фінансового характеру, що має за мету оцінку сучасного та перспективного фінансового стану підприємства, оцінку темпів розвитку підприємства з позиції його фінансового забезпечення; виявлення доступних джерел коштів і оцінку можливості та доцільності їх мобілізації

Соціально-економічний аналіз

Вивчає взаємозв'язок соціальних і економічних процесів, їх вплив один на одного і на економічні результати господарської діяльності. Проводиться економічними службами управління, соціологічні лабораторії, статистичні органи

Управлінський аналіз

Проводять всі служби підприємства з метою надання керівництву інформації, необхідної для планування, контролю і прийняття оптимальних управлінських рішень, розробки тактики і стратегії з питань фінансової політики, маркетингової діяльності, удосконалення техніки, технології і організації виробництва

Маркетинговий аналіз

Проводиться службою маркетингу підприємства для вивчення зовнішнього середовища функціонування підприємства, ринків сировини і збуту готової продукції, її конкурентоспроможності, попиту і пропозиції, формування цінової політики тощо

Економіко- екологічний аналіз

Використовується статистичними органами для вивчення масових суспільних явищ на різних рівнях управління: підприємства, галузі, регіону

Економіко- статистичний аналіз

Проводиться органами охорони навколишнього середовища, економічними службами підприємства з метою дослідження взаємодії екологічних та економічних процесів, що пов'язані зі зберіганням і покращенням зовнішнього середовища і витратами на екологію

Особливості організації та проведення оперативного, поточного та перспективного аналізу

Оперативний аналіз

Час проведення	Щоденно, безпосередньо в ході господарської діяльності
Задачі	Виявлення величини відхилень від нормального ходу виробничої діяльності, швидке виявлення зовнішніх та внутрішніх причин, що викликали ці відхилення, оцінка ситуації та підготовка варіантів управлінських рішень в залежності від параметрів відхилень
Показники	Обмежене коло показників (виробництво, відвантаження та реалізація, використання робочої сили, виробничого обладнання і матеріальних ресурсів, собівартість, прибуток та рентабельність)
Джерела інформації	Первинний і статистичний облік, оперативний облік витрат, матеріали безпосередніх спостережень, оцінки спеціалістів-експертів тощо)
Переваги	Виявлені недоліки та невикористані резерви можна виправити в звітному періоді; швидкість реагування, можливість коректування управлінських рішень
Недоліки	Недостатня повнота і точність аналізу, не дозволяє враховувати закономірності та тенденції розвитку

Поточний аналіз (ретроспективний)

Час проведення	Періодичний аналіз – оцінка роботи підприємств за місяць, квартал, рік
Задачі	Вирішення задач стратегічного управління. Передбачає: оцінку загальних тенденцій розвитку економічних процесів та визначення відхилень від планових та нормативних завдань; оцінка ступеня і кількісне вимірювання впливу чинників на результати господарської діяльності, виявлення причин дії негативних чинників і встановлення винних осіб; визначення підсумків роботи підприємства та його структурних підрозділів, розробка та здійснення відповідних заходів
Показники	Вся сукупність аналітичних показників, що характеризують стан господарської діяльності підприємства
Джерела інформації	Офіційна звітність підприємства
Переваги	Найбільш повний вид аналіз, базою проведення якого є дані оперативного аналізу та виступає основою проведення перспективного аналізу
Недоліки	Виявлені резерви є фактично втраченими можливостями підприємства

Перспективний аналіз (прогнозний, стратегічний)

Час проведення	Проводиться періодично на певну перспективу (короткострокова, середньострокова, довгострокова)
Задачі	Прогнозування господарської діяльності, наукове обґрунтування перспективних планів, оцінка очікуваного виконання планів
Показники	Система узагальнюючих показників, що характеризують перспективу за основними напрямками господарської діяльності (обсяги виробництва і реалізації продукції, обсяги забезпеченості ресурсами, очікувана собівартість та прибуток, рентабельність тощо)
Джерела інформації	Результати поточного аналізу, офіційна звітність підприємства, офіційні статистичні джерела інформації
Переваги	Є інструментом передбачення в процесі виконання бізнес-планів діяльності підприємства. Виступає основою стратегічного управління
Недоліки	Результати носять імовірнісний характер

Особливості організації та проведення внутрішньогосподарського та міжгосподарського аналізу

	Внутрішньогосподарський	Міжгосподарський
Мета та задачі	вивчає показники діяльності підприємства та його структурних підрозділів цеху, дільниці, бригади, відділку. Результати аналізу дають можливість вибрати варіант плану, дати правильну оцінку ефективності прийнятого рішення і виявити внутрішньо-господарські резерви	вивчає показники роботи підприємства порівняно з показниками інших підприємств (<i>порівняльний аналіз</i>). Він спрямований на виявлення відмінностей у роботі порівнянних виробництв, поширення передового досвіду, виявлення й мобілізацію глибинних резервів, об'єктивну оцінку господарської діяльності
Показники	Специфічні показники, що відображають діяльність окремого структурного підрозділу (натуральні)	Загальні показники, що відображають діяльність підприємства в цілому (вартісні) – комплексний аналіз
Суб'єкти	Спеціалісти внутрішніх виробничих підрозділів, відповідні служби цехів	Економічні служби підприємства (планово-фінансовий відділ)
Інформаційна база	Дані документів первинного обліку та зведених документів (звіти цехів)	Офіційна звітність підприємства, дані офіційної статистики

Аналіз за методикою та метою дослідження

- ❑ Детермінований аналіз,
- ❑ стохастичний аналіз,
- ❑ системний аналіз,
- ❑ порівняльний аналіз,
- ❑ факторний аналіз,
- ❑ кореляційно-регресійний аналіз,
- ❑ маржинальний аналіз тощо

Організація аналізу господарської діяльності на підприємстві

Вимоги до організації економічного аналізу на підприємствах

науковий характер аналізу – має ґрунтуватися на новітніх досягненнях науки і передового досвіду, будуватися з урахуванням дії економічних законів у рамках конкретного підприємства, проводитися з використанням науково обґрунтованих методик

обґрунтований розподіл обов'язків по проведенню аналізу між окремими службами і виконавцями – від цього залежить повнота охоплення об'єктів аналізу, виключається можливість багатократного проведення досліджень; сприяє більш ефективному використанню робочого часу спеціалістів і забезпечує комплексність

ефективність аналізу - витрати на його проведення повинні бути найменшими при оптимальній глибині аналізу і його комплексності. У зв'язку з цим при його проведенні повинні використовуватися передові методики, раціональні методики збору і зберігання даних ЕОМ, інші технічні засоби.

уніфікація організації аналітичної роботи шляхом створення спеціальних методик, розроблених таблиць придатними для порівняння, оцінки, узагальнення. Це зменшує витрати часу на аналіз, сприяє підвищенню його ефективності.

Організаційні етапи реалізації аналітичної роботи на підприємстві

1. Вибір об'єктів і організаційних форм аналітичного дослідження і розподіл обов'язків між окремими дослідниками
2. Планування аналітичної роботи
3. Інформаційне і методичне забезпечення економічного аналізу
4. Аналітичне опрацювання даних про хід і результати господарювання
5. Оформлення результатів аналізу
6. Контроль за впровадженням у виробництво пропозицій, зроблених за результатами аналізу

Міжнародний економічний аналіз

система спеціальних знань, пов'язаних з дослідженням тенденцій розвитку світового господарства, науковим обґрунтуванням основних економічних показників діяльності суб'єктів світового господарства, оцінкою їх ефективності, пошуком, вимірюванням та обґрунтуванням величини резервів підвищення ефективності їх діяльності.

ПРЕДМЕТ МЕА

Діяльність основних суб'єктів
світового господарства

Процеси, що відбуваються у
світовому господарстві

ОБ'ЄКТ МЕА

Світове
господарств
о

Форми МЕВ

Світові
ринки

Світове
виробництво

Мета МЕА - сприяння збалансованому функціонуванню всіх суб'єктів господарювання в межах світового господарства, забезпечення більш ефективного та раціонального використання світових ресурсів.

Функції МЕА:

- встановлення закономірностей та тенденцій розвитку економічних процесів, що відбуваються у світовій економіці;
- оцінка результатів діяльності основних суб'єктів світового господарства на основі аналізу та порівняння основних показників;
- наукове обґрунтування прогнозів та перспектив розвитку світового господарства з метою найбільш ефективної діяльності його суб'єктів;
- вивчення прогресивного досвіду, досягнень науки та практики та пошук на його основі резервів підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності;
- використання цих резервів в мету підвищення функціонування світового господарства в цілому.

Джерела інформації для МЕА

www.wto.org	<ul style="list-style-type: none">• Annual Report• International trade statistics• World tariff profiles• World trade report
www.unctad.org	<ul style="list-style-type: none">• Trade and development report• Development and globalization• Handbook of statistics• World Investment report• Review of Maritime transport
www.worldbank.org	<ul style="list-style-type: none">• Global development finance• Global economic prospects
www.imf.org	<ul style="list-style-type: none">• Global financial stability report• World Economic Outlook
www.weforum.org	<ul style="list-style-type: none">• Global competitiveness Report• Global information technology report